

Croeso'r Golygydd

Croeso i rifn cyntaf *Ieithydd Bangor*, ein cylchgrawn misol newydd sbon. Ymhob rhifyn byddwn yn anelu i archwilio nifer o agweddau o ieithyddiaeth a'r iaith Saesneg, trafod ac arddangos ychydig o'r amrywiaeth ymchwil sydd yn mynd ymlaen o'n cwmpas ac yn eich hysbysu o beth sydd yn digwydd yn yr adran. Bydd yna hefyd gyflenwad iach o "ieithyddiaeth boblogaidd" fel adolygiadau o'r cyfryngau, posau a chroeseiriau. Byddwn hefyd yn siarad gyda staff yr adran Saesneg ac Ieithyddiaeth a gyda myfyrwyr i weld beth maent yn ei feddwl o Fangor, pam eu bod nhw wedi dewis astudio neu addysgu yma a beth maent yn ei wneud (neu'n gobeithio ei wneud).

Yn y rhifyn hwn cewch neges gan Stuart Smith, Llywydd CIB eleni (t. 2), adolygiad o "Planet Word" gan Stephen Fry (t. 4), ychydig o bethau ynglŷn ag Wythnos y Glas (t. 2), croesair ieithyddol (t. 3), ac erthygl ar Lawysgrif Vernon (tudalen flaen) a golwg ddefnyddiol o ddigwyddiadau'r mis hwn yn yr adran (t. 3).

Yn olaf hoffwn gymryd y cyfle i ddiolch i bawb sydd wedi helpu i gynhyrchu'r cylchlythyr hwn. Heboch chi, ni allai fod wedi digwydd.

Rydym i gyd yn gobeithio y gwnewch chi fwynhau'r rhifyn hwn a chael y cynnwys yn ddefnyddiol. Mae unrhyw sylwadau, ceisiadau, barn neu gynigion i helpu yn cael eu gwerthfawrogi'n fawr a gallwch eu hanfon at Kathryn Barlow, y golygydd ar linguistics@undeb.bangor.ac.uk

Kathryn Barlow

Dirgelwch Llawysgrif Vernon

Yn dilyn ei ddarganfyddiad mae Llawysgrif Vernon wedi bod yn un o'r adnoddau pwysicaf yn yr ymdrech i fapio hanes yr iaith Saesneg; fodd bynnag nid yw ei lawn arwyddocâd wedi dod i'r amlwg tan yn ddiweddar.

Am flynyddoedd y Llawysgrif, sydd yn cynnwys deunydd crefyddol yn Saesneg, Ffrangeg a Lladin oedd y cofnod mwyaf manwl a chyflawn o sut y datblygodd y Saesneg yn ystod y Canol Oesoedd. Ei brif amcan oedd rhoi gwybodaeth grefyddol i'r rhai hynny nad oeddent yn

Y Llawysgrif Vernon, Image: University of Birmingham

gyfarwydd â Lladin. Fodd bynnag nid oedd rhai agweddau o'r ynganiad a'r sillafu yn cyd-fynd a dogfennau eraill llai pwysig o'r un cyfnod. Fe wnaeth rhai pobl ddamcaniaethu bod y gwahaniaeth yma yn bodoli oherwydd y cynnwys Ffrangeg a Lladin a allai fod wedi creu cymysgedd wan o'r tair iaith i greu rhyw fratiaith amgen.

Y theori hon oedd y ddadl gryfaf am y gwahaniaeth, tan yn ddiweddar. Fe wnaeth myfyrwyr ym Mhrifysgol Birmingham ystyried damcaniaeth newydd pan wnaeth un o'r myfyrwyr ddechrau darllen ychydig o'r darnau Saesneg yn y Llawysgrif 700 tudalen. Y ddamcaniaeth ydy nad Lladin neu Ffrangeg sydd wedi dylanwadu ar greu'r Llawysgrif ond mai acen awduron yr ysgrif oedd y dylanwad mwyaf.

Yn rhyfedd yr acen mewn cwestiwn oedd acen Gorllewin Canolbarth Lloegr, acen a ystyrid unwaith yn fwy amlwg yn ystod y Chwyldro Diwydiannol, pan wnaeth miloedd o fasnachwyr oedd yn byw ym Mirtingham a'r cylch lywio'r iaith i'r hyn ydyw hi heddiw. Roedd hyn nes i Lawysgrif Vernon ddadorchuddio fod pwy bynnag a greodd y gwaith wedi ei ddylanwadu'n gryf gan acenion a thafodieithoedd ardal Gorllewin Canolbarth Lloegr.

Unwaith y daeth y darganfyddiad hwn yn fwy cyhoeddus, daeth nifer o wirfoddolwyr i Birmingham i ddarllen allan rhannau er mwyn creu siart, yn mapio dylanwad yr acen yn yr ardal a cheisio lleoli yn fanwl rhai ardaloedd lle gallai'r ... (parhau ar d. 3).

Neges gan y Llywydd

Gobeithio fod pawb wedi setlo yn ôl i fywyd ym Mangor. Mae CIB yn hapus iawn gyda'r hyn rydym wedi'i gyflawni ers diwedd tymor diwethaf. Mae gennym ni bwyllgor hollol newydd i'r flwyddyn academaidd sydd o'n blaenau ac rydym i gyd yn frwdfrydig ynglŷn â gwneud y gymdeithas y gorau y gall fod. Er mwyn cyflawni hyn rydym ar hyn o bryd yn trefnu amrywiaeth o ddiwyddiadau cyffrous rhai yn gymdeithasol a rhai yn academaidd ac rydym yn edrych ymlaen at eich gweld yn y digwyddiadau hyn. Mi wnaethom ni gychwyn y flwyddyn gydag Wythnos y Glas brysur a llwyddiannus. Mi wnaeth pawb a gymerodd ran fwynhau eu hunain gydag amryw o weithgareddau a digwyddiadau gwahanol, ac roedd yn sicr yn wythnos i'w chofio. Gwnaethpwyd ffrindiau newydd rhwng glasfyrwyr a rhai oedd yn dychwelyd. Rhaid diolchi'r holl Arweinwyr Cyfoed o fewn yr adran a wnaeth yr wythnos mor llwyddiannus. Byddwch yn falch o gael gwylbod, ein bod yn barod wedi dechrau trefnu Wythnos Groeso'r flwyddyn nesaf ac oes nad oeddech chi'n Arweinydd Cyfoed y llynedd buaswn yn eich cynghori'n gryf i neidio ar y cyfle'r flwyddyn nesaf.

Stuart Smith

Golwg ar Wythnos y Glas

Roedd Wythnos y Glas yn wych, credaf fod y gweithgareddau a digwyddiadau grŵp a drefnwyd gan yr Arweinwyr Cyfoed a CIB yn wych ac yn ddefnyddiol iawn o ran dod i nabod pawb. Roedd hyd yn oed y gêm papur toiled enwog o gymorth a dweud y gwir. Ar ben hyn roeddwn i'n meddwl bod y daith i'r Hwylfan wedi gweithio yn arbennig o dda ac yn ffordd wych o gymysgu gyda gwahanol bobl a chael amser da, yn sicr yn rhywbeth a ddylai gael ei wneud bob blwyddyn. Roedd

yr Arweinwyr Cyfoed yn llawer o help hefyd wrth geisio darganfod fy ffordd o amgylch adeiladau niferus y brifysgol a'r safleoedd neuaddau, ac roeddent yn gymorth mawr o ran teimlo'n gartrefol. Rydw i hyd yn oed yn ystyried bod yn un fy hun rŵan! FE wnes i hefyd fwynhau'r daith i Landudno, roedd yn braf cael dod i nabod yr ardal ehangach

An impression of the BLS Student-Staff barbeque at the end of Freshers' Week

a gweld pa gyfleoedd eraill sydd i'w cael mor agos at Fangor. Y peth gorau am Wythnos y Glas oedd mynd i lan y môr a bwyta sglodion gyda'r gwylanod, roedd hynny'n berffaith. Wythnos wych!

Alun Derwydd-Jones

Llawysgrif Vernon

(Parhad o d. 1) ... Llawysgrif fod wedi cael ei gynhyrchu. Mae yna dal lawer iawn o waith i'w wneud, mae Prifysgol Birmingham yn cydweithio a Llyfrgell Bodley yn Rhydychen i gynhyrchu fersiwn ddigidol o'r Llawysgrif. Yn naturiol gyda 700 o dudalennau bregus i fynd trwyddynt fe fydd y dasg yn cymryd peth amser. Gallwch weld sut maent yn dod yn eu blaen ar y wefan <http://bit.ly/uWdgJ1>.

Harry Jansen

Cynlluniau academaidd CIB

Fel yr ydych i gyd yn gwybod mae' Gymdeithas Ieithyddiaeth wedi cadw proffil uchel drwy gadw'r swyddfa a'r llyfrgell a thrwy drefnu digwyddiadau cymdeithasol, ond hyd yma heb gymryd rhan yn yr ochr academaidd yr adran. Eleni am y tro cyntaf rydym ni wedi dechrau cyfrannu at yr ochr yma

o bethau, gan ein bod ni yn gyn-taf oll yn gymdeithas academaidd. Rydym yn awr yn cynnal cyfres o seminarau diddorol yn dwyn y teitl "Approaches to Language", sydd yn ategu gwaith y Cylch Ieithyddiaeth. Nod y gyfres newydd hon yw rhoi trosolwg i fyfyrwyr a staff o bob cefndir sydd â diddordeb mewn ieithyddiaeth, o luosogrwydd ac amrywiaeth yr ymchwil ym maes ieithyddiaeth ac felly bydd yn cynnig arlwy o siaradwyr o wahanol gefndiroedd, a fydd yn rhoi cyflwyniad i'w dull o astudio iaith, yn arddangos rhywfaint o'u hymchwil ac yn cynnig gweithdy ar agweddau o'u methodoleg. Mae mwy o wybodaeth ar gael ar ein gwefan: <http://bls.phpws.org/home/>

Stuart Smith

Digwyddiadau i Ddod ym Mis Tachwedd

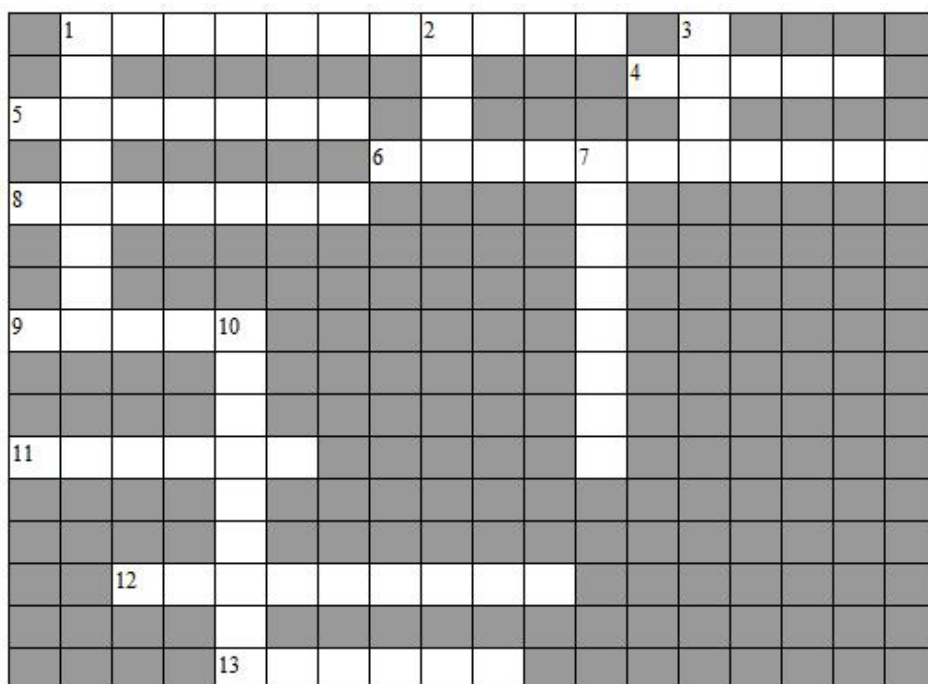
7. Tach Cyfres Seminarau'r Ganolfan Ddwyeithrwydd, 4pm, Ystafell Adnoddau (Ganolfan Ddwyeithrwydd) Patrick Rebuschat (Bangor): Implicit and Explicit Artificial Language Learning.
10. Tach Cyfres Ddarlithiau'r CIB: "Approaches to Language", 4:30pm yn OSCR B
Dr. Paul Carter (Leeds): Sameness and difference in phonetics.
14. Tach Cyfres Seminarau'r Ganolfan Ddwyeithrwydd, 4pm, Ystafell Adnoddau (Ganolfan Ddwyeithrwydd) Rhonda McClain (PSU): Using translation as a means to test models of bilingual production.
16. Tach Cylch Ieithyddiaeth, 2pm yn yr Ystafell Seminar Ieithyddiaeth
Yr Athro Mike Hammond: Welsh poetry and phonology.
21. Tach Cyfres Seminarau'r Ganolfan Ddwyeithrwydd, 4pm, Ystafell Adnoddau (Ganolfan Ddwyeithrwydd) Aritz Irurtzun (IKER-CNRS): Contact-induced change in the Wh-parameter in N. Basque.
23. Tach Cylch Ieithyddiaeth, 2pm yn yr Ystafell Seminar Ieithyddiaeth
Dr. Helen Fraser: Forensic phonetics — Cognitive theory.
23. Tach Cylch Ieithyddiaeth, 4pm yn yr Ystafell Seminar Ieithyddiaeth
Dr. John Williams (Caergrawnt): Implicit adult language learning: Prospects and limitations.
24. Tach Cyfres Ddarlithiau'r CIB: "Approaches to Language", 4:30pm yn OSCR B
Delyth Prys (Canolfan Bedwyr): Standardizing terminology: A concept-based approach.
28. Tach Cyfres Seminarau'r Ganolfan Ddwyeithrwydd, 4pm, Ystafell Adnoddau (Ganolfan Ddwyeithrwydd) David Willis (Caergrawnt): The Syntactic Atlas of Welsh Dialects and the linguistic effects of language contact and revitalisation in South Wales.

Crossword

Here is a little linguistics crossword. Prepared for you by Matt Jackson.

Down

1. What is the smallest unit of meaning? (8)
2. Content words are _____ Class. (4)
3. A word naming a "thing, person or place" is a _____ (4)
7. "Closed class" can refer to what kind of words? (8)
10. What do we call the study of meaning? (8)

Across

1. What is the study of word structure? (10)
4. If a morpheme cannot be used on its own it is a _____ Morpheme (5)
5. What do we call rules and patterns of language? (7)
6. 'A' is a what article? (10)
8. What is the smallest unit of sound? (7)
9. The bank of words in a language is called its _____ (5)
11. How do we describe a word order? (6)
12. The shared rules of language are called _____ Grammar. (9)
13. The items the IPA is made up of, are not letters, but _____? (6)

Answers will be in the next issue!

A Review of Stephen Fry's Planet Word

Apart from the random 5 minutes on some peculiar new slang term, the worrying state of the English Language or the way teenagers text and e-mail, it is not all that usual for us linguists to actually be able to switch on the telly and zap into an hour-long, dedicated program about languages. After all, what we don't have in linguistics is someone like David Attenborough, who seem to have the ability to produce one documentary after another with never-subsiding interest among the viewership. Is that

to do with the topic? Are the big questions of linguistics just not as exciting as the way bats prey through the night and vegetation spreads over our continents? I hardly think so – I've never managed to fill a boring two hours on the train talking about natural history to a random stranger, and even if the topic strikes up, they hardly seem to have any controversial personal opinions on the matter. Linguistics however, after passing the initial so-how-many-languages-do-you-speak barrier, linguistics has filled many an hour I spent on the train, on the bus or even in the queue for theatre tickets, and everybody seems to get engaged really quickly, people really seem to be genuinely interested and want to know more. That's of course no surprise to me, having

chosen to study linguistics at university and seeing how every one of us is affected by language every day. It really must be, then, that it is just the lack of the right media personality that's responsible for the lack of linguistics documentaries on the air. But hold on, doesn't Stephen Fry regularly show a vivid and amorous interest in language? Well, it's no secret to anybody who hasn't totally avoided both radio and television for the last twenty-or-so years that he does, and he might not be a linguist but maybe this love and passion for the subject matter is all that it takes.

Fry's Planet Word (aired Sundays on BBC2) is a series of five one-hour episodes in which Stephen Fry tries to cover the basics of what language is, how we use it and why it is, or should be, important to us. In this program we not only see him ramble on about the beautiful facility that language provides for our personality and culture we are used to hear these things from him, but he takes the role of an active investigator, approaching the topic much like most of those people I happen to strike up a conversation with on a train. He asks the basic questions that people might be interested in. He might not go into much detail when he whizzes from language acquisition in Africa and the UK to constructed languages and the learning of Klingon, then takes the express train to reconstruction and minority languages with a stop at historical linguistics and pale-

ography only to visit Shakespearian English's cousin British Sign Language for a cup of tea and biscuits to then get drunk on swear-words together with Brian Blessed in illustrating how language may be hard-wired and connected to other systems in our brains, but

Photo: Marco Raaphorst

hell, this is pretty much the same sort of random bits and bobs that I remembered after my first semester at uni. No matter what the Telegraph's James Walton, who in his review complains about the apparent lack of depth, might think, I believe the level of detail is just right for what I make out to be the purpose of this program. There is no reason to scare people off on their first friendly encounter with "popular linguistics" by starting them off with a basic course on the workings of linguistic theory and the latest issues in neurolinguistics. I have to agree with the Guardian's Sam Wollaston when he writes that "Linguistics isn't natural television" and

that “you need someone like [Fry] for a show like this” – and that his is exactly the right way to bring to the public the basic questions of linguistics. Oh sure, I would have wished for more than two minutes here and there with Steven Pinker and to know some more about this or that, but we have to think realistically here: the general public don’t have much of a background with languages. It’s not like physics or biology, where once upon a time we all had to learn some basics – so if you haven’t taken English Language A-levels and in doing so paid a lot of attention to the background stuff, you are very unlikely to know any of these basics. Also, as I already said above, if these roughly five hours are enough to present in a interesting and concise manner pretty much what someone might remember from their first semester as a linguistics undergrad at university, I’d tip my hat to that. I’m also sure that all my fellow linguists will agree that if someone who has seen this program doesn’t after ask us how many languages we speak when we tell them that we do “linguistics” that would be something!

On another note there is also an accompanying book “Planet Word” available, which is primarily authored by Dr J.P. Davidson, who is a BBC producer and director and otherwise known as the BBC’s resident anthropologist. The book aims to give some more coverage to the areas touched upon in the show, however I have not yet had a chance to browse a copy of it. While the program will have completed its airing schedule and likely not be available on BBC iPlayer anymore by the time this is published, there was a DVD version announced, which should be released on the 6th of February

next year. So if you feel anything like me you should surely consider watching out for either a repeat or the DVD, as this will make a great watch for the family, friends and any other non-linguist acquaintances you might feel could benefit from a bit of light linguistics awareness presented in a species-appropriate, Fry-typical format. And knowing you could follow up with the accompanying book and your own insights on the next occasion comes as an added bonus. For once I would say this demonstrates well that language is a topic as televisable as any science, and all that with a pleasant after-taste – well done Stephen!

Florian Breit

Hwdis yr Adran

Mae archebion ar gyfer crysau cwfl eleni yn awr yn cael eu cymryd. Os oes gennych ddiddordeb mewn prynu un, ewch i Swyddfa’r Gymdeithas Ieithyddiaeth os gwelwch yn dda i lenwi ffurflen archeb cyn gynted â phosib. Mae gennym amrywiaeth eang o liwiau i ddewis ohonynt, sy’n golygu y bydd yn hawdd ein nabod yn semester dau. £18 yw pris y crysau.

Stuart Smith

Cadwch mewn cysylltiad

Mae gennym wefan newydd: <http://bls.phpws.org/home>.

Rydym hefyd yn awr ar Facebook (tudalen newydd!) ac ar Twitter:

<http://on.fb.me/BangorLinguists>.

<http://bit.ly/CIBtweet> (Cymraeg)

<http://bit.ly/BLStweet> (English)

Mae yna grwpiau blwyddyn ar Facebook, o’r enw “Linguistics & English Language ‘XX’”, lle mae “XX” yn cyfeirio at y flwyddyn graddio (e.e. ’12 ar gyfer myfyrwyr y drydedd flwyddyn eleni). Gwnewch yn siŵr o ymuno!

Cyfranwyr

Prif Olygydd

Kathryn Barlow

Bwrdd Golygyddol

Florian Breit

Matt Jackson

Bethan Kemp

Cyfranwyr

Allys Clipsham

Alun Derwydd-Jones

Harry Jansen

Stuart Smith

